

Nyt fra Center for Selvmordsforskning

Årgang 7, nr. 2, juni 2010

Registrering af Selvmordsforsøg: Medicinforgiftning og selvmordsforsøg

Af cand. scient. Agnieszka Konieczna & statistiker cand. scient. Børge Jensen

Medicinforgiftning er langt den hyppigste metode ved selvmordsforsøg og anvendes som metode i et flertal af de selvmordsforsøg, der kommer til behandling i sygehusvæsnet. Register for Selvmordsforsøg er fra 2005 blevet udbygget, således at de enkelte præparater, der anvendes ved forsøgene, indkodes efter ATC-kodesystemet.

Register for Selvmordsforsøg

Register for Selvmordsforsøg udarbejdes af Center for Selvmordsforskning på baggrund af skadekort fra skadestuer og journaler fra indlæggelser. Registeret indeholder oplysninger om selvmordsforsøg foretaget af personer bosiddende i det tidligere Fyns Amt. Kun de personer, som i forbindelse med selvmordsforsøget, har været i kontakt med en somatisk eller psykiatrisk afdeling, registreres i Registeret.

Til hvert selvmordsforsøg kan der registreres op til 3 metoder. Et enkelt forsøg kan således være registreret med fx både forgiftning med lægemidler, hængning og snit i håndledet som metode. Hver metode inddeles efter ICD 10-klassifikationen og hvert præparat, der anvendes ved selvmordsforsøg, indkodes efter ATC-systemet.

Metodevalg til selvmordsforsøg

13.742 selvmordsforsøg i perioden 1990-2008 viser, at blandt alle forsøgsmetoder, der har resulteret i en kontakt til et sygehus, udgør medicinforgiftninger (ICD-10

kode: X60-X64) hovedparten af selvmordsforsøgene (75,8%). Herefter følger metoderne snit- og stiklæsioner samt hængning, som udgør henholdsvis 18,8% og 1,9%. Selvmordsforsøgene bruger kun øvrige metoder i 1% eller mindre af tilfældene.

Selvforgiftning

Fordeling af medicinforgiftning efter anatomiske grupper i ATC-systemet i perioden 2005-2008 viser, at selvmordsforsøgene forgifter sig mest med lægemidler, der bruges til behandling af nervesystemet (73,2%). Den næsthøypigst anvendte medicin ved selv-forgiftning er medicin, der påvirker muskel-skeletsystemet (10,3%). Herefter følger hjerte og kredsløbssystemet (2,3%), fordøjelsesorganer og stofskifte (2,2%) og åndedrætssystemet (1,5%). Behandling af nervesystemet omfatter nogle af de smertestillende lægemidler, der kan købes i håndkøb (acetylsalicylsyre og paracetamol, der begge kan kombineres med kodein). Behandling af muskel-skeletsystemet omfatter ibuprofen, der kan købes i håndkøb.

Metode X60 og X61

De hyppigst anvendte metoder ved selv-forgiftning udgøres af metode X61

(46,8%) og metode X60 (27%).

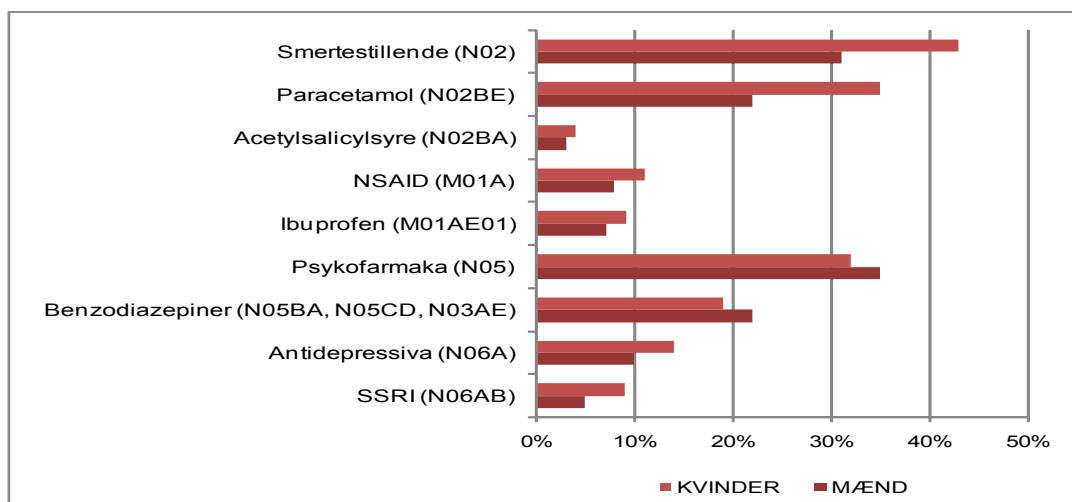
Metode X60 omfatter en række præparater, som kan købes uden recept, og det er smertestillende lægemidler som paracetamol evt. i kombination med kodein (ATC-kode: N02BE), acetylsalicylsyre evt. i kombination med kodein (ATC-kode: N02BA) og NSAID (ATC-kode: M01A). Metode X60 anvendes hyppigere af kvinder end mænd og hyppigere blandt unge 10-29 år end ældre aldersgrupper. De helt unge i alderen 10-19 år, især piger, bruger således i høj grad håndkøbsmedicin (først og fremmest paracetamol).

I metode X61 indgår præparater, der er receptpligtige. Denne metode omfatter følgende præparattyper: antidepressiva (ATC-kode: N06A) (herunder SSRI)

og antipsykotiske midler (ATC-kode: N05), sovemedicin (ATC-kode: N05) og angstdæmpende medicin (ATC-kode: N05). Gruppen N05 anvendes især af midaldrende og ældre til selvmordsforsøg, mens antidepressiva (N06A) som præparat ved selvmordsforsøg ikke er aldersspecifik.

Anvendelsen af specielle præparater ved selvforgiftning

Af nedenstående graf, der angiver anvendelsen af præparater ved selvforgiftning, ses, at kvinder i høj grad bruger smertestillende midler (43%), herunder paracetamol (35%). I 32% af selvmordsforsøgene bruges psykofarmaka. Mænd anvender især psykofarmaka (35%), smertestillende (31%) samt paracetamol (22%) som forgiftningsmiddel.

ICD-10 International sygdomsklassifikationssystem

I WHO's internationale sygdomsklassifikationssystem ICD-10 indgår koder, der præcist kan angive, hvorvidt en forgiftning eller skade er ulykkesbetinget, betinget af vold eller er selvtilført, dvs. er en mulig selvmordshandling. Inden for det psykiatriske system anvendes følgende ICD-10 koder: X60-X84. Koderne X60 til X69 indeholder selvbeskadigelse ved forgiftning (fx medicin, alkohol, kemikalier). Koderne X70 til X84 indeholder selvbeskadigelse ved voldelige metoder (fx hængning, drukning, skydning, udspring fra højt sted samt andre specificerede midler og uspecificeret).

ATC-kodesystem

Lægemidlerne er grupperet efter et ATC-system (Anatomical Therapeutic Chemical Classification System), som defineres og vedligeholdes af WHO's Collaborating Centre for Drug Statistics Methodology, Oslo. ATC-systemet bruges til at inddele lægemidler efter deres primære indholdsstof, virkningsmekanisme og optagelse.

Ethvert lægemiddel har en ATC-kode på 5 niveauer, der refererer til en anatomisk hovedgruppe og to terapeutiske/farmakologiske grupper, en kemisk/terapeutisk/farmakologisk undergruppe og en undergruppe for kemisk substans. ATC-kodesystemet er inddelt i 14 hovedgrupper (anatomiske hovedgrupper) afhængigt af, hvilket organsystem lægemidlet virker på.

Center for Selvmordsforskning varetager forskning i selvmordsadfærd, registrering af selvmordsforsøg og vidensformidling. Centret er en selvejende institution under Socialministeriet.